

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma / sairaanhoitaja

Minna Takala

TYÖTTÖMIEN NUORTEN ITSETUNTOA LISÄÄVÄT TEKIJÄT NUORTEN
ARVIOIMANA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma

TAKALA MINNA

Työttömien nuorten itsetuntoa lisäävät tekijät nuorten arvioimana

34 sivua + 10 liitesivua

Työn ohjaaja

Marja-Leena Kauronen

Toimeksiantaja

Voi hyvin nuori - hanke

Lokakuu 2011

Avainsanat

itsetunto, itsearvostus, nuorisotyöttömyys

Kymenlaaksossa on meneillään Voi hyvin nuori tutkimus- ja kehittämishanke. Hanke päättyy Maaliskuussa 2012. Tämä opinnäytetyö on osa hanketta. Opinnäytetyö tehtiin Kotkan – Haminan alueen työvoimanpalvelukeskus Väylän käyttöön. Tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat tukevat Haminan alueen työttömien nuorten itsetunnon rakentumiseen vaikuttaviin tekijöihin ja kuinka Väylän henkilöstö ohjauksessaan tukee nuoren itsetuntoa.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta. Tutkimusaineisto kerättiin strukturoidulla haastattelulla. Haastatteluun osallistui seitsemän Haminan alueen työtöntä nuorta. Tutkimusaineisto analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä aikaisemmin tehtyyn viitekehykseen. Muuttujana viitekehyksessä olivat onnistumisen tunne, merkittävyyden tunne, hallinnan tunne ja Väylältä saatu tuki itsetunnon tukemiseksi. Analyysia jatkettiin kvantifioimalla aineisto.

Työttömät nuoret kokivat, että heitä kunnioitettiin ja heidän mielipidettään arvostettiin. Nuorten mielestä he saivat myös henkilökunnalta tukea työnhakuun ja koulutukseen liittyvissä asioissa. Nuoret kokivat myös, että Väylän henkilökunta oli kiinnostunut nuorista ja heidän ajatuksistaan. Onnistumista psyykkisen kunnon saavuttamisessa pidettiin kaikkein tärkeimpänä asiana. Myös onnistuminen sosiaalisissa suhteissa oli tärkeää, sekä arjen asioiden hoitaminen ja työelämässä pärjääminen olivat tärkeitä. Seuraavaksi tärkeimpänä onnistuminen koettiin terveyden hoitamisessa ja rahan käytön hallitsemisessa. Fyysisen kunnon hoitamisessa onnistumista sekä alkoholin ja tupakan käytön hallitsemista ja/tai vähentämistä ei

pidetty niin tärkeänä. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää kehitettäessä Väylän toimintaa.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Health care, Kotka

TAKALA, MINNA

Things increasing Unemployed Adolescents Self-Esteem
at Self - Assessment

Bachelor's Thesis

34 pages + 10 pages of appendices

Supervisor

Marja-Leena Kauronen Principal lecturer

Commissioned by

Young human capital. Forms of well being and integration
among young adults project

October 2011

Keywords

self-esteem, self-worth, unemployed,

There is going on a wellbeing research and development project in Kymenlaakso. It ends in March 2012. This bachelor's thesis is part of the project. The thesis was carried out for the labor service center Väylä. Its goal was to provide information on things supporting the growth of adolescents' self esteem and how the personnel of Väylä supported it. The research method is a qualitative one. The data were collected by structured interviews. Seven unemployed young people from Hamina took part in the interview. The data were analyzed using theory-oriented content analysis using the existing field reference framework. As a variable there were feelings of success, being significant and self management as well as support for self-esteem given by Väylä. In further analysis the material was quantified. Unemployed adolescents felt that they were respected and their opinions were appreciated. They believed that they got support for things related finding jobs and education from the personnel. Adolescent also felt that the Väylä personnel were interested in the adolescents and their thoughts. Successes in social relations, taking care of daily activities and doing well a work, were found most important. The second important were taking care of health and managing the use of money. Success in taking care of physical health care and decreasing or controlling the use of alcohol and tobacco were not regarded as so important. The research results can be utilized developing the activities of Väylä.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS	7
2	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	8
3	TYÖTTÖMÄN NUOREN ITSETUNTO	8
	3.1 Itsetunto käsitteenä	8
	3.2 Hyvä itsetunto ja sen merkitys työttömän nuoren kohdalla	9
	3.3 Nuorisotyöttömyys	10
4	KOTKAN JA HAMINAN SEUDUN TYÖVOIMAN PALVELUKESKUS	11
	4.1 Väylä	11
	4.2 Väylän toimintakertomus	12
	4.3 Lainsäädäntö	12
	4.4 Teoriaosan yhteenveto	13
5	TUTKIMUSTEHTÄVÄT	15
6	TUTKIMUSSUUNNITELMA	16
	6.1 Tutkimusmenetelmä	16
	6.2 Tutkimusaineisto ja sen hankinta	18
	6.3 Tutkimusaineiston analyysimenetelmät	19
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	20
	7.1 Osallistujien taustatiedot	20
	7.2 Henkilökunnan tuki merkittävyyden tunteen tukemisessa	20
	7.3 Onnistumisen tärkeys nuoren arvioimana	22
	7.4 Henkilökunnan tuki hallinnan tunteen rakentumisessa	24
	7.5 Väylän toiminnan tuki koulutukseen ja työnhakuun liittyvissä asioissa	26
8	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISET KYSYMYKSET	30
9	POHDINTA	31
	LÄHTEET	33

LIITTEET

Liite 1. Suostumus

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Haastattelulomake

1 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Nuorten aikuisten hyvinvointi on keskeinen yhteiskunnan tulevaisuutta määrittävä tekijä. Kymenlaaksossa on käynnistetty 1.4.2010 Voi hyvin nuori - tutkimus ja kehittämishanke. Hanke päättyy 30.3.2012. Hanke tutkii laaksokunnan nuorten aikuisten iältään 16 - 29-vuotiaiden hyvin - ja pahoinvoinnin rakenteita, edistää nuorten hyvinvointia ja vähentää syrjäytymistä. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun lisäksi hankkeeseen osallistuvat Tekes, Kotkan, Kouvolan ja Haminan kaupungit, Itä-Suomen sotilaslääni, Sivarikeskus, Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys, sekä Sotek. Tavoitteena on kehittää sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmän kykyä tukea nuorten aikuisten hyvinvointia ja osallisuutta. Voi hyvin nuori -hanke keskittyykin vähälle huomiolle jääneisiin nuoriin aikuisiin ja heidän mahdollisuuksiinsa kiinnittyä yhteiskuntaan tuottavina jäseninä. Voi hyvin nuori -hanke on osoitus alueen julkisten organisaatioiden halusta kiinnittää erityistä huomiota nuorten aikuisten tilanteeseen. Hankkeen kohderyhmä on iässä, jolloin heidän odotetaan vähitellen ottavan vastuuta yhteiskunnasta. Nuoret aikuiset ovat tulevaisuuden tekijöitä, jotka jo tänään ottavat ensimmäisiä askelia omalla urallaan. Onnistuminen opiskelussa, työssä ja lähisuhteissa on ratkaisevaa myöhemmän elämän kannalta. Hyvä itsetunto rohkaisee nuorta tarttumaan elämässä eteen tuleviin mahdollisuuksiin ja haasteisiin.

Tämä kehittämistyö liittyy Haminan seudun osahankkeeseen. Tarkoitus on selvittää tekijät, jotka tukevat nuorten ja nuorten aikuisten hyvää oloa itsetuntoa, itseluottamusta ja jaksamista. Kehittämistyö tehdään Kotkan – Haminan seudun työvoiman palvelukeskus Väylän käyttöön ja tarkoitus on saada tietoa Haminan alueen työttömien nuorten aikuisten elämänhallinnasta ja hyvinvointia edistävästä tekijöistä. Tässä työssä keskitytään nuoren itsetunnon rakentumiseen vaikuttaviin tekijöihin ja kuinka Väylän henkilöstö ohjauksessaan tukee nuoren itsetuntoa. Tutkimuksesta saatu tulos hyödynnetään Väylän toiminnassa. Tutkimusaineisto kerätään strukturoidulla haastattelulla ja haastattelulomakkeen pohjana olen osittain käyttänyt Marjatta Pirskasen (1998) opinnäytetyötutkielman haastattelulomaketta.

2 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Aikaisemmista tutkimuksista Marjatta Pirskanen (1998) on tutkinut nuorten itsetunnon tukemista kouluterveydenhoitajan työssä. Siinä lähtökohtana oli, että myönteinen itsetunto on nuoren voimavara. Itsetunnon tukeminen hoitotyön menetelmin voi ennaltaehkäistä masennusta ja toisaalta myös lievittää jo olemassa olevaa masennusta. Pirskasen työssä tarkasteltiin erityisesti Beckin mielialamittarin perusteella eriasteista masennusta kärsiviksi tunnistettujen nuorten kokemuksia saamastaan tuesta. Tutkittavista nuorista suurin osa koki terveydenhoitajan ottavan huomioon heille tärkeät asiat. Mielialamittarin avulla vähintään lieväästeista masennusta kärsivät nuoret kokivat pätevyuden, hallinnan, eettisen hyväksyttävyyden ja sosiaalisen selviytymisen tukemisen hieman puutteellisemmaksi kuin masentumattomat nuoret.

Hannu Seppänen 1998 on tutkinut työttömyyden yhteydessä koettujen hyvinvointivajeiden hallintakeinoja ja työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä nuorilla. Tutkimukseen osallistui 229 suomussalmelaista 17 - 24-vuotiasta nuorta, joilla oli suoritettuna joko peruskoulun jälkeinen ammatillinen tutkinto tai lukio. Tulosten perusteella nuoret miehet olivat syrjäytymisteoreettisesti tarkasteltuna naisia huonommassa asemassa.

3 TYÖTTÖMÄN NUOREN ITSETUNTO

3.1 Itsetunto käsitteenä

Itsetuntoa on se, kuinka paljon hyviä ominaisuuksia ihminen itsessään näkee. Itsetunto on hyvä silloin, kun ihmisen minäkäsityksessä ovat voitolla positiiviset ominaisuudet, ja huono silloin, kun negatiivisten ominaisuuksien määrä on suurempi kuin positiivisten. Hyvän itsetunnon tuntomerkkeihin kuuluu myös kyky kestää pettymyksiä ja epäonnistumisia ilman, että jokainen pettymys samalla vaurioittaa itsetuntoa. (Keltikangas-Järvinen 1994.) Pirskanen (1998,11) kirjoittaa opinnäytetutkielmassaan, että itsetunto (Self-esteem) on suomen kielen perussanakirjan (1994) mukaan omanarvontuntoa ja itsetuntemus on luonteen sekä psyykkisten ominaisuuksien tuntemista. Itsetunnosta puhuttaessa käytetään myös nimityksiä itsearvostus self-worth, itsekunnioitus tai itsensä hyväksyminen (ref. Mayberry 1990; Willoughby ym. 1994). Arnold Buss(1995) on nimennyt itsetunto

käsitteelle kaksi merkitystä: itseä koskevat myönteiset tunteet (self-love) ja itseluottamus (confidence) (ref. Salmivalli 1997).

Lina Laurila kirjoittaa työssään Itsetunnon yhteys attribuointiin koululaisten onnistumis- ja epäonnistumistilanteissa, että itsearvostus voidaan selittää sillä, kuinka paljon arvoa yksilö itselleen antaa. Se on nimenomaan ihmisen oma käsitys omasta omanarvontunteestaan, ei realistinen päätelmä todellisuudesta. (ref. Baumeister ym. 2003, 2) Hyvä omanarvontunne on tärkeä yksilölle. Jopa henkilö, joka kokee olevansa täysin voimaton hallitsemaan ja ohjaamaan omaan elämäänsä, voi tuntea olevansa arvokas sellaisenaan. Vastaavasti taas hyvin menestyvä ja täydellisyyden tavoittelija ei välttämättä koskaan koe sellaista itsevarmuutta ja tyytyväisyyttä saavutuksistaan. Perusta terveelle itsetunnolle luodaan jo lapsuuden ensimmäisinä vuosina. (Pirskanen 1998, 18.)

Itsetunto on Maslow'n tarveteorian mukaan neljänneksi tärkein tarve fysiologisten, turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tarpeiden jälkeen. Yhteenkuuluvuus perheessä ja muissa merkittävässä ihmissuhteissa tuo hyväksynnän ja rakkauden tunteen. Arvostuksen tunteen kokeminen luo pohjan terveelle itsetunnolle ja toisen ihmisen arvostamiselle kunnioittamiselle. Näiden perustarpeiden tyydyttäminen johtaa itsensä toteuttamiseen, oppimiseen, luovuuteen ja vastuuseen itsensä kehittämistä. (Pirskanen 1998, 18.)

3.2 Hyvä itsetunto ja sen merkitys työttömän nuoren kohdalla

Pirskanen (1998) kirjoittaa että itsetunnoltaan vahva nuori noudattaa johdonmukaisesti asettamiaan periaatteita ja arvoja. Minätietoisuus lisää sitoutumista moraalinormeihin ja valintoihin. (ref. Ojanen 1994) Hyvä itsetunto auttaa kestäämään paremmin stressaavia elämäntilanteita (ref. Mull 1991, Farrland & Cox 1993.) (Keltikangas-Järvinen 1994, ref. Vuorinen 1997; Ojanen 1994.) Työtön nuori on usein taloudellisesti riippuvainen vanhemmistaan. Itsenäistyminen ja omaan talouteen muuttaminen voi pitkittyä työttömyyden vuoksi. Jos vanhemmilla on taloudellinen mahdollisuus auttaa työtöntä nuorta, voi se passivoida nuorta etsimään työtä entisestään. Nuori jää vaille työyhteisöä ja selkeää päivärytmiä. Lyhytkin aika työelämän ja yhteiskunnan normien ulkopuolella lisää työttömän nuoren stressiä ja laskee itsetuntoa.

Itsetunnon heikot ovat alttiimpia ympäristön paineiden ja muiden mielipiteiden vaikutukselle. (ref. Martinmäki 2001, 6) Vastoinkäymiset ja jatkuvat epäonnistumiset työssä, kouluttautumisessa ja ihmissuhteissa saattavat murtaa hyvänkin itsetunnon. (Pirkanen 1998.) Vaikka ihminen tietäisi, että epäonnistumiset eivät johdu hänestä itsestään, hän alkaa arvioida itseään entistä negatiivisemmin. (Keltikangas-Järvinen 1994.)

Itsetuntoon liittyy myös hallinnantunne. On aikuisia, jotka eivät lainkaan koe olevansa itse vastuussa itsestään ja elämästään. Jos ihmiseltä puuttuu hallinnantunne, ei hän myöskään saa omasta toiminnasta sellaista palautetta, joka kohottaisi itsetuntoa. (Keltikangas-Järvinen 1994.) Rajalahti (1999) kirjoittaa tutkimustyössään, että työ on merkittävä ja keskeinen tekijä ihmisen elämäkulussa. Työn avulla nuori tai nuori aikuinen määrittää henkilökohtaista asemaansa ja identiteettiään. Työ tuottaa tyydytystä, hyvää oloa, hyvinvointia ja voimavaroja. Työn kautta yksilö tuntee kuuluvansa yhteisöön jolla on sama päämäärä. Työikäinen väestö ylläpitää työllä yhteiskuntaa ja työn kautta ihminen sosiaalistuu yhteiskuntaan. Ihminen sisäistää työn avulla keskeiset elinyhteisössä vallitsevat terveyttä ja toimintakykyä koskevat arvot ja elämäntavat ja hahmottavat oman osuutensa yhteiskunnan jäsenenä. Ihmistä arvostetaan yhteiskunnassa työn kautta. (ref. Rantanen & Ylikoski 1986; Sorsa 1992; Kallimo & Vuori 1992; Vuori & Tervahartiala 1995). Työttömyys nuoruusiässä saattaa vaikuttaa vahingollisesti nuoren kehitykseen ja henkiseen kasvuun. Työttömyys lisää syrjäytymistä, turhautumista ja toivottomuutta sekä vähentää itsearvostusta ja itseluottamusta. Työttömyys vaikuttaa itsetuntoon, koska työn puuttuminen saatetaan ymmärtää epäonnistumisena ja henkilökohtaisena epäpätevyyttenä. (ref. Kokkonen 1991; Turunen 1993; Vesalainen & Vuori 1996; Johansson ym. 1997)

3.3 Nuorisotyöttömyys

Kiikkala (2003) on todennut että nuorten työttömien kohdalla ei useinkaan puhuta heidän työkyvystään, vaan heidän integroitumisestaan työyhteiskuntaan, sosiaalisesta syrjäytymisestä, sopeutumisesta modernin työyhteiskunnan joustavuuteen opiskeluhalukkuuteen jne (ref. Nyysölä). Myös Seppänen (1998) arvioi, että laskusuhdanteissa nuorten eli alle 25-vuotiaiden suhteellinen asema työmarkkinoilla

yleensä heikkeni. Työvoiman kysynnän lasku kuvastui rekrytoinnin vähenemiseen. Kohdistuminen tapahtui erityisesti nuoriin ja nuoriin aikuisiin, koska nuorilla ja nuorilla aikuisilla oli tavallisesti keskimäärin vähemmän työkokemusta ja koulutusta. Myös irtisanomistilanteissa nuoremmat työntekijät olivat usein vanhempiin työntekijöihin verrattuna heikommassa asemassa. Tähän saattoi vaikuttaa muun muassa ”senioriteettisääntöjen” noudattaminen henkilöstöä irtisanoitaessa. Olivathan nuorten työsuhteet kestäneet yleensä vanhempia työntekijöitä lyhyemmän aikaa. Tästä syystä heille ei ollut myöskään ehtinyt kertyä niin paljon kyseistä yritystä koskevaa työkokemusta eikä valmiuksia samalla tavoin kuin vanhemmilla työntekijöillä. Edellä mainituista syistä yritykset irtisanoivat tavallisesti useammin nuoria (ref. Santamäki-Vuori & Sauramo 1993.)

Seppänen (1998) kirjoittaa pro gradu tutkielmassaan että, työnantajille suunnatun haastattelututkimuksen mukaan pelkkä koulutus ei ratkaissut yritysten työhön rekrytointipäätöksiä. Sellaiset tekijät kuten persoonallisuus, työkokemus ja joskus jopa elämäntilanne olivat koulutusta tärkeämpiä tekijöitä työhönottotilanteissa. Samaisessa tutkimuksessa korostettiin työnhakijan oma-aloitteisuutta ja oikeaa asenteellisuutta työn hakemista ja työn tekemistä kohtaan. Näihin asenteellisiin valmiuksiin piti tutkijoiden mukaan myös koulutuksella pystyä tulevaisuudessa vastaamaan. Työnantajien mielestä koulutus ja asenteellisuus eivät välttämättä käyneet käsi kädessä. Noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että koulutustutkimus antaa lähinnä kuvan siitä, miten yksilö pystyy oppimaan uutta, eikä niinkään työntekijän ammattitaidosta. (ref. Naumanen & Silventoinen 1996.)

4 KOTKAN JA HAMINAN SEUDUN TYÖVOIMAN PALVELUKESKUS

4.1 Väylä

Kotkan ja Haminan seudun työvoiman palvelukeskus on työvoimatoimiston, seudun kuntien, kansaneläkelaitoksen sekä palvelujen tuottajien muodostama asiantuntija- ja palveluverkosto. Tehtävänä on edistää asiakkaiden työllistämistä, aktivointia, työkyvyn ylläpitoa ja kuntoutumista. Tavoitteena on laatia yhdessä asiakkaan kanssa hänelle soveltuva yksilöllinen suunnitelma, joka koostuu työhallinnon ja sosiaali- ja terveystoimen palvelujen sekä tarvittaessa hankittavista yksilöllisistä ostopalveluista.

Toiminnan tarkoituksena on ohjata asiakasta työelämän suuntaan opiskelun, työkokeilun, työelämävalmennuksen, työllistämisen tms. kautta. Tarkoituksena on myös selvittää elämänhallintaan ja terveydentilaan liittyviä asioita ja ohjata tarvittaessa muiden palveluiden piiriin. Väylän asiakkaat ovat pääsääntöisesti työmarkkinatukea saavia pitkäaikaistyöttömiä tai nuoria työnhakijoita, joiden suunnitelmien eteneminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä.

Asiakkaat ohjautuvat työvoiman palvelukeskukseen työvoimatoimiston tai sosiaalitoimiston kautta palvelutarvearvion perusteella. Asiakkailta on palvelukeskuksessa nimettyinä vastuuhenkilöinä työvoimaohjaaja ja sosiaalityöntekijä tai sosiaali-ohjaaja. Asiakkaan suunnitelmaa tuetaan moniammatillisesti ja yksilöllisesti.

4.2 Väylän toimintakertomus

Kotka-Haminan seudun työvoiman palvelukeskusta edelsi Kotkan kaupungin, Kotkan työvoimatoimiston ja Kansaneläkelaitoksen yhteispalvelupistekokeilu, joka käynnistettiin ensimmäisten joukossa 1.2.2002. Yhteispalvelupisteen jatkoksi Kotkan ja Haminan työvoimatoimistot, Kotkan ja Haminan kaupungit, Pyhtään, Virolahden ja Miehikkälän kunnat sekä Kela jättivät 30.9.2004 hakemuksen Työministeriöön seutukunnallisen työvoiman palvelukeskuksen perustamiseksi. Myönteinen päätös työvoiman palvelukeskuksesta Kotka - Haminan seutukunnalle tehtiin työministeriössä joulukuussa 2005 ja toiminta aloitettiin vuoden 2006 aikana. Työvoiman palvelukeskuksella on kiinteät toimipaikat Kotkassa ja Haminassa. Miehikkälässä ja Virolahdella asiakkaita palvelee sosiaalitoimistossa. (Kotka – Haminan seudun työvoiman palvelukeskus Väylä toimintakertomus 2010, 2.)

4.3 Lainsäädäntö

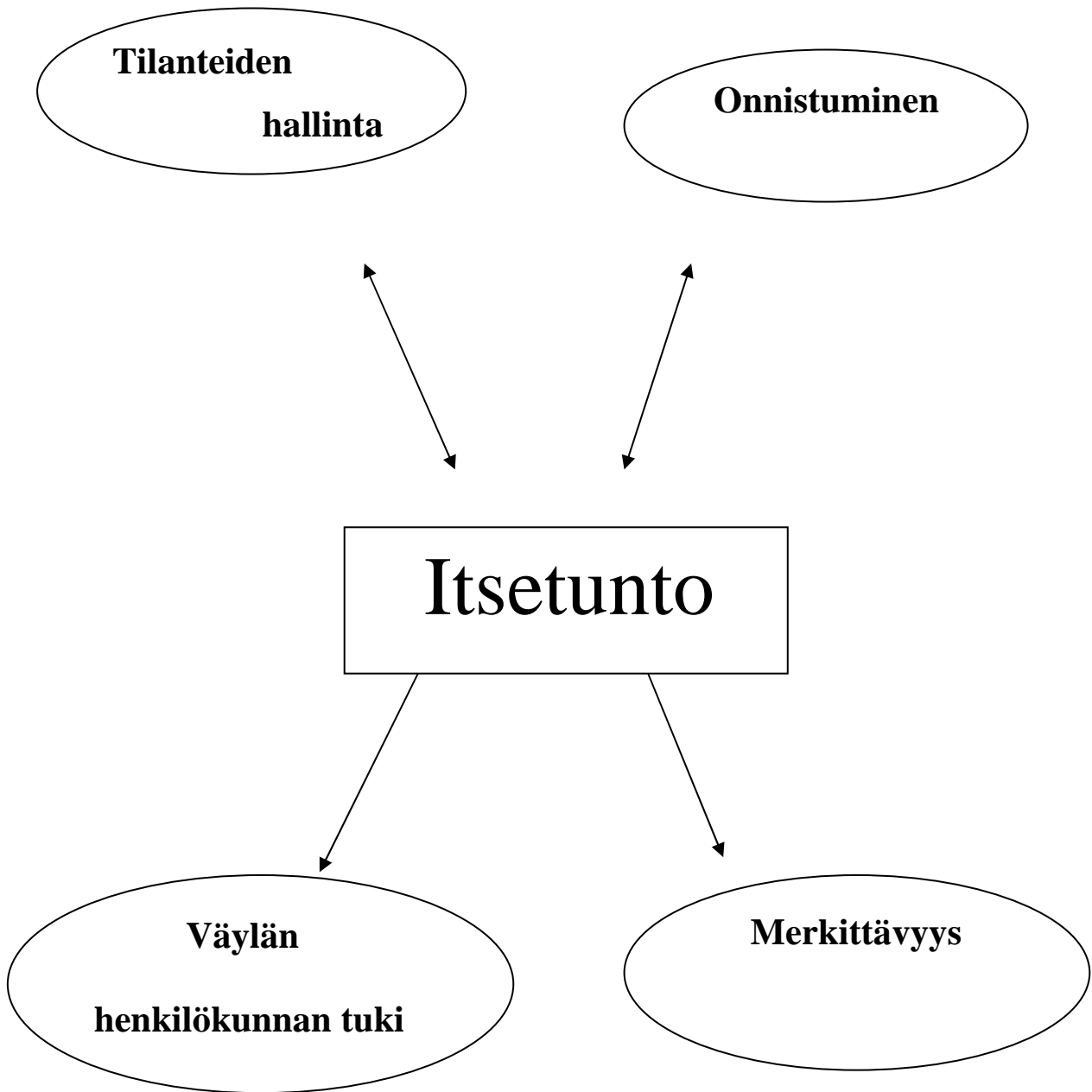
Työvoimatoimiston toimintaa ohjaavat lait ja asetukset. Työttömyysturvalaki 3. § (30.4.2010/313) Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet määräävät että Työnhakijalla on oikeus työllistämissuunnitelmaan siten kuin julkisesta

työvoimapalvelusta annetussa yleisenä velvollisuutena on hakea elinkeinotoimistolle ammatillista työkykyään koskevat tiedot ja elinkeinotoimiston kanssa laadittua hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.(Finlex.)

Lain julkisesta työvoimapalvelusta(30.12.2002/1295.) 1.§ tarkoituksena on että, julkisella työvoimapalvelulla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta tämän lain mukaisesti. 2. § julkinen työvoimapalvelu määrää, että työvoimaviranomainen järjestää tai hankkii julkisena työvoimapalveluna työnvälityspalveluita, työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta ja muita ammatillisen kehittymisen palveluita sekä edistää työttömien työllistymistä työllistämistuen avulla. Julkiseen työvoimapalveluun kuuluvat myös muut tämän lain mukaiset tuet, avustukset ja etuudet. Toimeentulon turvaamisesta työnhaun ajalta työmarkkinatuella ja työttömyyspäivärahalla säädetään työttömyys turvalaissa (Finlex1290/ 2002).

4.4 Teoriaosan yhteenveto

Viitekehys on havainnoitua piirtämällä aiheesta kuva. On oletettavaa, että hyvän itsetunnon rakentumiseen vaikuttavat tilanteiden hallinnan taidot, onnistumisen tunne ja merkittävyyden tunne. Tässä tutkimuksessa on tutkittu Väylän merkitystä itsetunnon rakentumiseen, joten yhtenä itsetuntoon vaikuttavana tekijänä on Väylän tarjoama tuki. Kuva piirrettynä alla.

KUVA 1. Itsetunnon osa-alueet

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, mitkä tekijät tukevat työttömän nuoren itsetuntoa ja itseluottamusta. Lisäksi on tarkoitus selvittää, miten Väylän toiminta tukee työttömän nuoren itsetuntoa. Lähtökohtana tutkimukselle on oletamus, että hyvä itsetunto antaa työttömälle nuorelle voimavaroja arjessa selviytymiseen. Tässä tutkimuksessa haastattelulomake mittaa hallinnan tunnetta, onnistumisen tunnetta, sekä tilanteiden hallinnan taitoja. Lisäksi haastattelulomake mittaa Väylän toimintaa itsetunnon tukemisessa työttömän nuoren arjessa. Haastattelulomakkeen muodostamisen lähtökohtana on ollut kyselylomake Nuorten itsetunnon tukeminen kouluterveydenhoitajan työssä. (Pirskanen 1998) Tutkimus tehtiin peruskoulun 9. luokkalaisille.

Tutkimuskysymykset, joihin tällä tutkimuksella pyrittiin vastaamaan olivat:

1. Mitkä tekijät tukevat hyvää itsetuntoa työttömän nuoren arjessa?
2. Miten itsetuntoa tuetaan Väylän toiminnassa?

Taulukossa numero kaksi kuvattu on tutkimustehtävät, teoriaosamuuttajat ja haastattelulomakkeen kysymykset. Merkittävyyden tunnetta on kysytty haastattelulomakkeella kysymysnumeroin 6 - 10. Onnistumisen tunnetta, eli sitä kuinka hyväksi nuori itsensä kokee, on kysytty haastattelulomakkeella numeroin 11 - 18. Tunne siitä, että työtön nuori hallitsee itse elämänsä vahvistaa itsetuntoa. Hallinnan tunnetta on kysytty haastattelulomakkeella numeroin 19 - 22. Koska tämä työ tehdään Työvoiman palvelukeskus Väylän käyttöön, on haastattelulomakkeella myös kysymyksiä miten Väylän toiminta tukee työttömän nuoren itsetuntoa. Kysymykset ovat haastattelulomakkeella numeroin 23 - 37.

TUTKIMUSTEHTÄVÄT	TEORIAN OSAMUUTTUJA	TEORIA TEKSTISSÄ SIVULLA	HAASTATTELULOMAKKEEN KYSYMYKSET
2	Merkittävyys	sivu 5, 6	kysymykset 6 - 10
1	Onnistuminen	sivu 5, 6	kysymykset 11 - 18
2	Hallinnan tunne	sivu 9	kysymykset 19 - 22
2	Väylän tuki	sivu 9	kysymykset 23 - 29
2	Väylän tuki	sivu 10	kysymykset 30 - 37

KUVA 2. Yhteenvedo tutkimustehtävistä, teorian osamuuttujista ja haastattelulomakkeen kysymyksistä

6 TUTKIMUSSUUNNITELMA

6.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen suunnittelun periaatteita ovat väljyyteen ja joustoon pyrkiminen ja hyvin täsmällisen suunnittelun ohittaminen, koska tutkija ei pysty ennakoimaan kaikkia tutkimusprosessin tapahtumia. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston kokoaminen ja käsittely muodostavat myös niin monimuotoisen prosessin, että sitä ei täysin voida etukäteen suunnitella. (Paunonen & Vehviläinen- Julkunen 1997, 45.) Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi, 2002,73). Tässä työssä aineiston keruumenetelmänä oli strukturoitu teemahaastattelu, koska haastattelun etuna on ennen kaikkea joustavuus ja tarkoitus oli haastatella

nuoria ja nuoria aikuisia. Haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoja ja käydä keskustelua tiedonantajan kanssa (Tuomi & Sarajärvi 2002,75). Teemahaastattelussa edetään tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77). Tässä työssä teemana olivat itsetuntoon liittyvät tekijät. Kysymykset esitettiin haastattelussa samassa järjestyksessä.

Strukturoituun haastatteluun päädyttiin yhdessä työvoimatoimiston edustajan kanssa. Koska strukturoidussa haastattelussa käytetään haastattelulomaketta, on vastausten saaminen kysymyksiin varmaa. Ennalta oli tiedettävissä, etteivät nuoret jaksakaan keskittyä pitkien kyselylomakkeiden täyttämiseen. Haastattelu tehtiin valmiiksi laaditulle haastattelulomakkeelle. Haastattelulomakkeen valmistuminen oli pitkän prosessin tulos. Lähtökohdaksi valikoitui Pirskasen 1998 tutkimuksessaan käyttämä haastattelulomake Nuorten itsetunnon tukeminen kouluterveydenhoitajan työssä. Haastattelulomake muutettiin vastaamaan tämän työn tarpeita.

Itsetunnon rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä on tunne siitä, kuinka tärkeitä tunnemme olevamme muille ihmisille sekä kuinka hyvin hallitsemme elämäämme. Lisäksi itsetuntoon vaikuttaa onnistumisen tunne meille tärkeissä asioissa. Nämä asiat loivat pohjan haastattelulomakkeen rakentumiselle. Koska tutkimustyö tehtiin Haminan Väylän toiminnan kehittämiseksi, lisättiin haastattelulomakkeelle osio mittaamaan Väylän tukea itsetunnon kohentamisessa.

Haastattelulomake kehittyi vähitellen työvoimatoimiston edustajan ja projektijohtajan antaessa myös ehdotuksia lomakkeen sisällöstä. Haastattelulomake on esitettävä. Esitestaajana toimi 18-vuotias työtön nuori mies. Esitestaajan mielipiteen perusteella haastattelulomaketta supistettiin ja kysymykset pyrittiin kirjoittamaan ymmärrettävään muotoon. Haastattelulomakkeella oli aluksi viisi eri vastausvaihtoehtoa. Työvoimatoimiston edustajan ja esitestaajan mielestä vastausvaihtoehtoja oli liikaa. Oli vaarassa etteivät nuoret jaksaisi keskittyä lomakkeeseen vastaamiseen. Lisäksi kysymyksiä oli aluksi kutakin itsetuntoon vaikuttavaa osa-aluetta kohden laajemmin. Myös kysymyksiä vähennettiin. Ajatuksena oli myös, että vastauksiin olisi voinut tehdä tarkentavia lisäkysymyksiä.

6.2 Tutkimusaineisto ja sen hankinta

Väylä valitsi kaikista Haminan alueen työttömistä 18–24-vuotiaista nuorista sattumanvaraisesti 20 työtöntä nuorta kutsutuksi haastatteluun. Kohderyhmässä oli miehiä sekä naisia tasavertaisesti. Haastattelu oli suunniteltu tehtäväksi Väylän toimitiloissa. Tutkimuksen edetessä kävi toteen, että työttömät nuoret ovat haastava kohderyhmä tutkimukselle. Heidän tavoittaminen tutkimuksen alussa oli vaikeaa. Yhdessä työvoimapalveluiden edustajan kanssa sovittiin, että nuorille lähetettiin kirje kotiin, jossa kerrottiin tutkimuksesta sekä toivottiin siihen osallistumista. Kolme päivää kirjeen vastaanottamisen jälkeen haastattelijä vielä soitti nuorille ja toivoi haastatteluun osallistumista. Puhelinkontaktin jälkeen haastatteluajan sopi vain neljä nuorta. Osa haastatteluun kutsutuista ei vastannut puhelimeen, osa ei halunnut osallistua tutkimukseen, osalle ei ajankohta sopinut. Neljä työtöntä nuorta suostui haastatteluun puhelinkeskustelun jälkeen. Heistä yksi jätti tulematta paikalle, eli kolme nuorta osallistui tutkimukseen puhelinkontaktin jälkeen. Neljä nuorta suostui haastatteluun tullessaan asioimaan Väylän toimipisteeseen haastattelupäivänä.

Koska haastateltavia saapui haastatteluun vain kolme, tutkija jäi Väylän toimitiloihin odottelemaan nuoria, jotka tulivat asioimaan Väylässä. Tutkimustyöprosessin alussa oli jo selvää, että haastateltavat ovat haasteellisia. Tutkija sekä Väylän henkilökunta olivat varautuneet siihen, ettei haastateltavia saada riittävää määrää osallistumaan puhelinkontaktin kautta. Joten tutkimuksen toteutuksen kulussa toteutettiin toinen suunnitelma, jossa tutkija otti haastateltavat haastatteluun nuorten asioidessa Väylässä. Koko Väylässä vietetyn päivän aikana saapui neljä nuorta, jotka suostuivat haastatteluun osallistumaan ja jotka sopivat tutkimuksen kohderyhmään.

Nuoria ja nuoria aikuisia haastateltiin kysymyslomakkeen kysymyksillä ja toivottiin rönsyilevää kerrontaa. Nuoret eivät kuitenkaan poikenneet kysymyksistä vaan vastasivat vain esitettyyn kysymykseen. Asiasta on tehty myös tutkimus ja todettu, että länsimaisissa kulttuureissa nuoruuteen kuuluu etäännyminen aikuisten maailmasta. Siksi nuoret eivät välttämättä halua, että heidän asioitaan udellaan. Nuoria haastateltaessa on tärkeää välittää tunne siitä, että haastateltavasta nuoresta ja hänen mielipiteistään ollaan todella kiinnostuneita. (Hirsijärvi & Hurme, 2010, 132.) Tutkimusaineiston pienuuteen vaikuttaa myös haastattelijan rajoitettu aika, jolloin haastatteluja tehtiin. Osalle työttömistä nuorista ei haastatteluajankohta sopinut. Jos

käytettävissä olisi ollut useampia päiviä haastatteluihin, olisi haastateltavien joukko saattanut ollut suurempi. Myös valmistautumisen puute haastatteluun on voinut vaikuttaa haastatteluun. Osalle nuorista haastattelu tuli yllätyksenä ja haastattelijana toimi uusi henkilö työvoimatoimistossa. Otos oli tässä työssä suurempi kuin suunniteltu haastateltavien lukumäärä, koska oli oletettavissa, etteivät kaikki haluaisi tutkimukseen osallistua. Lopulta haastatteluun osallistui vain seitsemän nuorta.

6.3 Tutkimusaineiston analyysimenetelmät

Sisällönanalyysi voidaan muodostaa teorialähtöisesti eli deduktiivisesti. Tällöin aineiston analyysin luokittelu perustuu aikaisempaan viitekehukseen, joka voi olla teoria tai käsitejärjestelmä. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 116.) Tässä tutkimuksessa teoriaosa on jaettu muuttujiin. Muuttuja kuvaavat merkittävyyden tunnetta, onnistumisen tunnetta, hallinnan tunnetta, sekä Väylältä saatua tukea itsetunnon tukemiseksi. Muuttujat ovat esitelty taulukossa 1. Tutkimusaineiston olen analysoinut taulukoimalla kysymykset myös Exceliin. Sisällönanalyysiä voidaan jatkaa luokittelun tai kategorioiden muodostamisen jälkeen kvantifioimalla aineisto. Tässä työssä olen laskenut keskiarvoja ja sen kuinka monta kertaa tutkittavat ilmaisevat saman asian. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 117) Vastausten kuvailussa olen käyttänyt yksinkertaisia tilastomatemattisia keinoja kuten pylväsdiagrammeja, keskiarvoja ja grafiikkaa sekä sanallista kerrontaa. Aluksi oli tarkoitus analysoida tulokset PASW tilasto-ohjelman avulla, mutta aineiston pienuuden vuoksi siitä luovuttiin. Olin myös valmistautunut laadulliseen analyysiin, mutta haastattelujen edetessä huomasin, etteivät haastateltavat halunneet kertoa ylimääräisiä asioita elämästään. Haastateltavat vastasivat esitettyihin kysymyksiin niukasti, ja rönsyileviä vastauksia ei juurikaan saatu. Vastausvaihtoehdot kaikkiin kysymyksiin olivat 1 ” vain vähän” , 2 ” jossain määrin” ja 3 ” paljon” .

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Osallistujien taustatiedot

Tutkimukseen osallistui seitsemän työtöntä nuorta. Heistä kolme oli miehiä ja neljä naista. Pohjakoulutus oli neljällä vastaajalla ammattiopisto tai vastaava, ja kolmella tutkitulla pohjakoulutuksena oli peruskoulu tai lukio. Peruskoulun käyneistä naisia oli kaksi ja yksi mies. Lukion tai ammattioppilaitoksen käyneistä kaksi oli miestä ja kaksi naista. Vastanneista kolme asui vanhempien ja sisarusten kanssa, kolme puolison kanssa ja yksi vastanneista asui yksin. Yhdellä vastaajista oli lapsi. Työttömyys oli kestänyt miehillä sekä naisilla neljästä kuukaudesta useampaan vuoteen. Väylän asiakkaana nuoret olivat olleet neljästä kuukaudesta viiteen vuoteen.

7.2 Henkilökunnan tuki merkittävyyden tunteen tukemisessa

Aluksi työttömät nuoret arvioivat, oliko Väylän henkilökunta aidosti halunnut nuoren parasta, kuva 3. Ensimmäiseksi kysyttiin, oliko Väylän henkilökunta osoittanut olevansa kiinnostunut nuoren ajatuksista. Vastausten perusteella ilmeni, että nuoret uskoivat Väylän henkilökunnan niin tekevän. Vastauksen keskiarvoksi tuli 2,7 asteikolla yhdestä kolmeen.

Viiden vastaajan mielestä Väylän henkilökunta oli kiinnostunut paljon nuoren ajatuksista. Kahden vastaajan mukaan Väylän henkilökunta oli kiinnostunut nuoren ajatuksista jossain määrin.

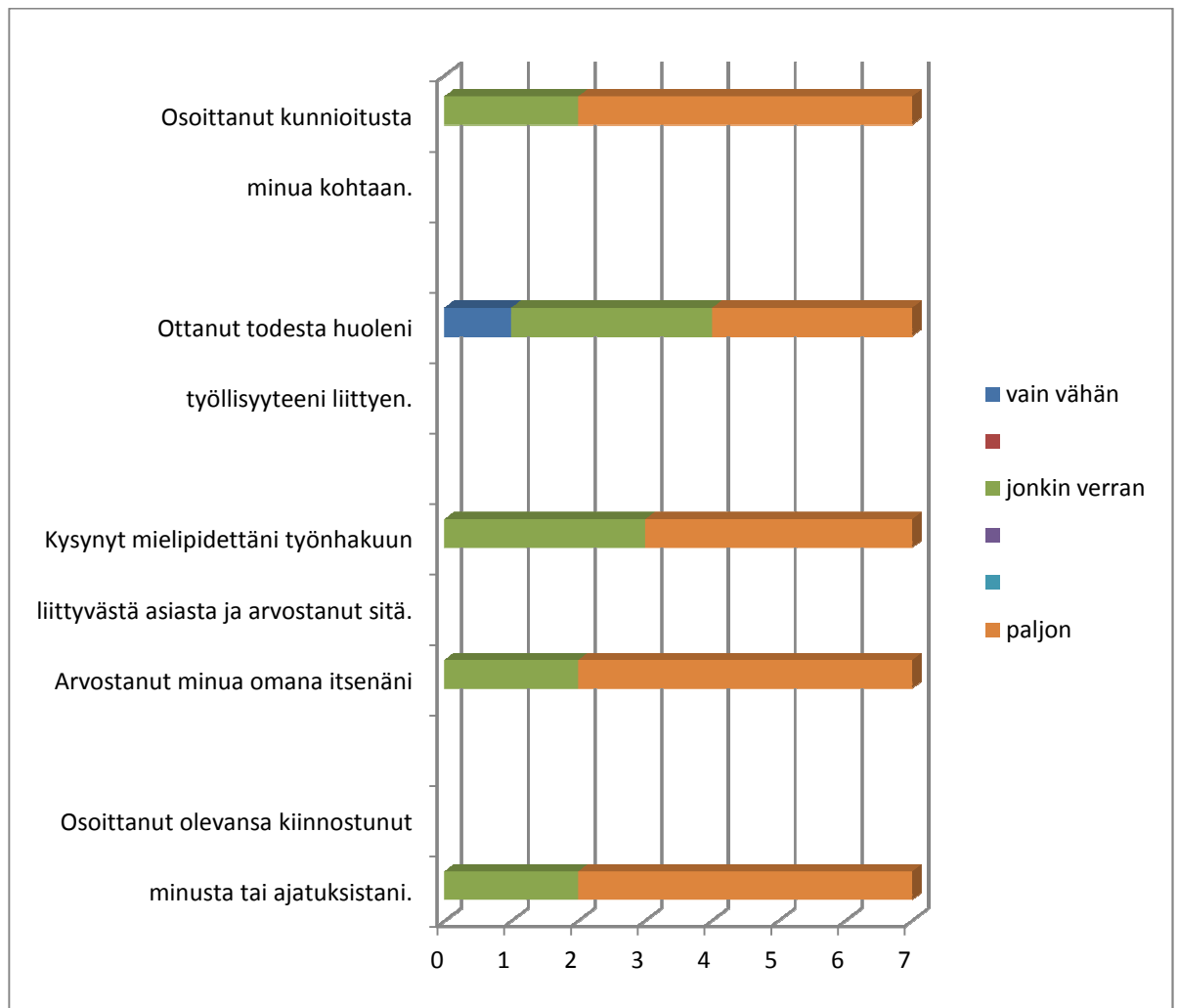
Seuraavaksi kysyttiin, oliko Väylän henkilökunta arvostanut nuorta omana itsenään. Vastausten keskiarvoksi tuli myös 2,7 asteikolla yhdestä kolmeen. Viisi vastaajaa koki saavansa arvostusta omana itsenään paljon ja kaksi vastaajista koki saavansa arvostusta jossain määrin.

Kolmanneksi kysyttiin, oliko Väylän henkilökunta kysynyt nuoren mielipidettä työnhakuun liittyvissä asioissa ja arvostanut sitä. Nuorten vastausten keskiarvoksi nousi 2,6. Väylän henkilökunta arvosti nuoren mielipidettä työnhakuun liittyvissä

asioissa paljon neljän vastaajan mukaan. Vastaajista kolme koki saavansa arvostusta mielipiteilleen jossain määrin.

Seuraavaksi nuorilta kysyttiin, oliko Väylän henkilökunta ottanut todesta nuoren huolen työllisyyteen liittyen. Vastausten keskiarvoksi tuli 2,3. Kolmen vastaajan mukaan henkilökunta oli ottanut todesta huolen työllisyyteen liittyen jossain määrin ja kolme vastaajista oli sitä mieltä, että paljon. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että henkilökunta oli ottanut todesta nuoren huolen työllisyyteen liittyen vain vähän.

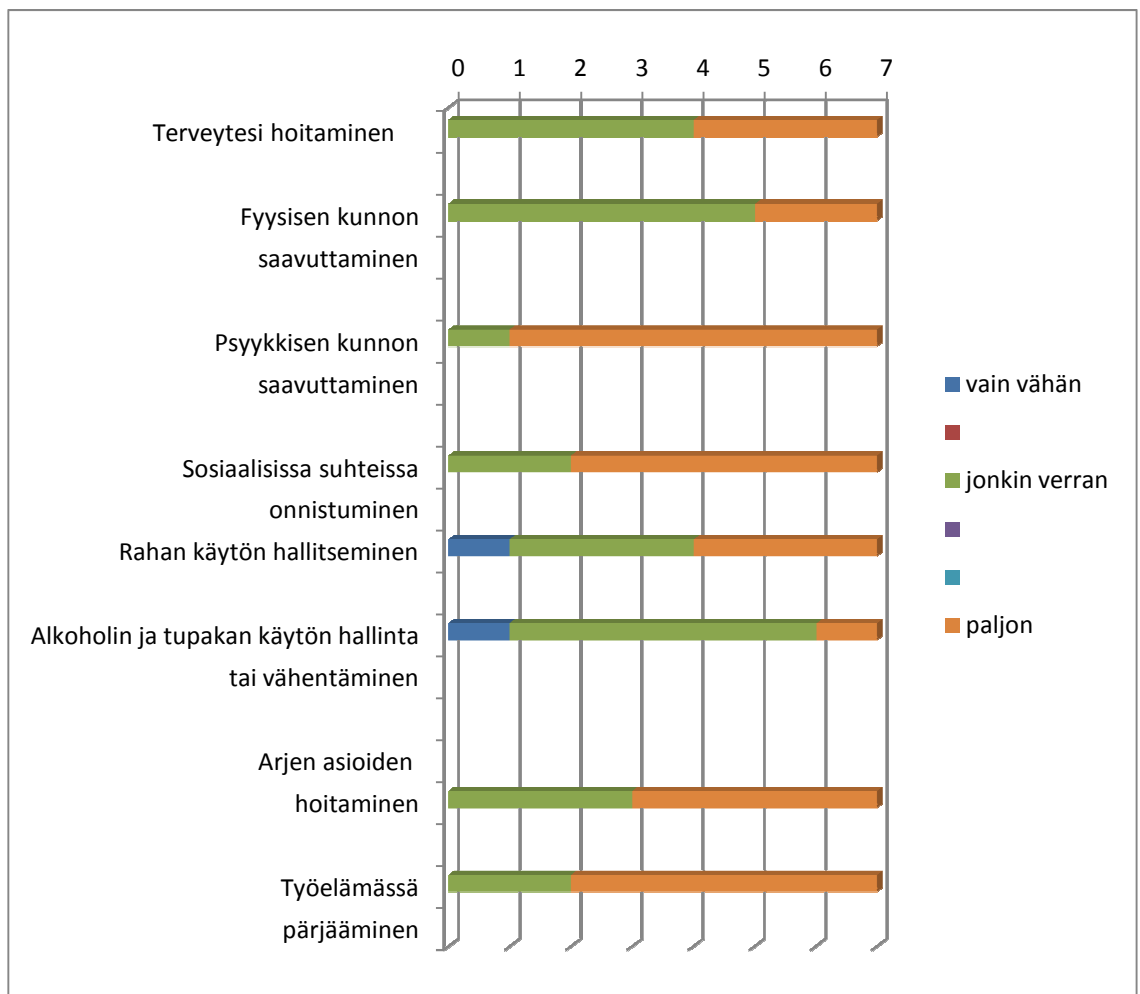
Nuurilta kysyttiin myös henkilökunnan kunnioitusta nuorta kohtaan. Vastausten keskiarvo oli 2,7. Viisi nuorista koki saavansa kunnioitusta paljon. Kahden vastaajan mukaan henkilökunta osoitti kunnioittavansa nuoria jossain määrin.

KUVA 3. Henkilökunnan antama tuki merkittävyyden tunteen tukemisessa nuoren arviomana

7.3 Onnistumisen tärkeys nuoren arvioimana

Nuorilta kysyttiin missä asioissa onnistuminen oli nuoren mielestä tärkeää. Kuvassa 4. nuorten kokema onnistumisen tunne havainnollistaa jakauman. Kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että terveyden hoitaminen on hyvin tärkeää. Terveyden hoitaminen koettiin jossain määrin tärkeäksi neljän vastaajan mielestä.

KUVA 4. Nuorten kokema onnistumisen tunne

Fyysisen kunnon saavuttaminen koettiin vähemmän tärkeäksi kuin terveyden hoitaminen. Viiden vastaajan mielestä fyysisen kunnon saavuttaminen oli jossain

määrin tärkeää. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että fyysisen kunnon saavuttaminen oli hyvin tärkeää.

Psyykkisen kunnon saavuttaminen oli lähes kaikkien vastaajien mukaan hyvin tärkeää. Vain yksi vastaaja koki sen olevan jossain määrin tärkeää. Vastauksen keskiarvoksi tuli 2,8.

Viisi vastaajista koki onnistumisen sosiaalisissa suhteissa olevan jossain määrin tärkeää. Nuorten mielestä sosiaalisissa suhteissa onnistuminen oli hyvin tärkeää kahdelle vastaajista.

Myös rahan käytön hallinnan tärkeyttä kysyttiin, ja keskiarvoksi tuli 2,3 asteikolla yhdestä kolmeen. Kolmen vastaajan mielestä rahan käytön hallinta oli jossain määrin tärkeää ja kolmen vastaajan mukaan hyvin tärkeää. Yhden vastaajan mukaan rahan käytön hallinta oli vain vähän tärkeää.

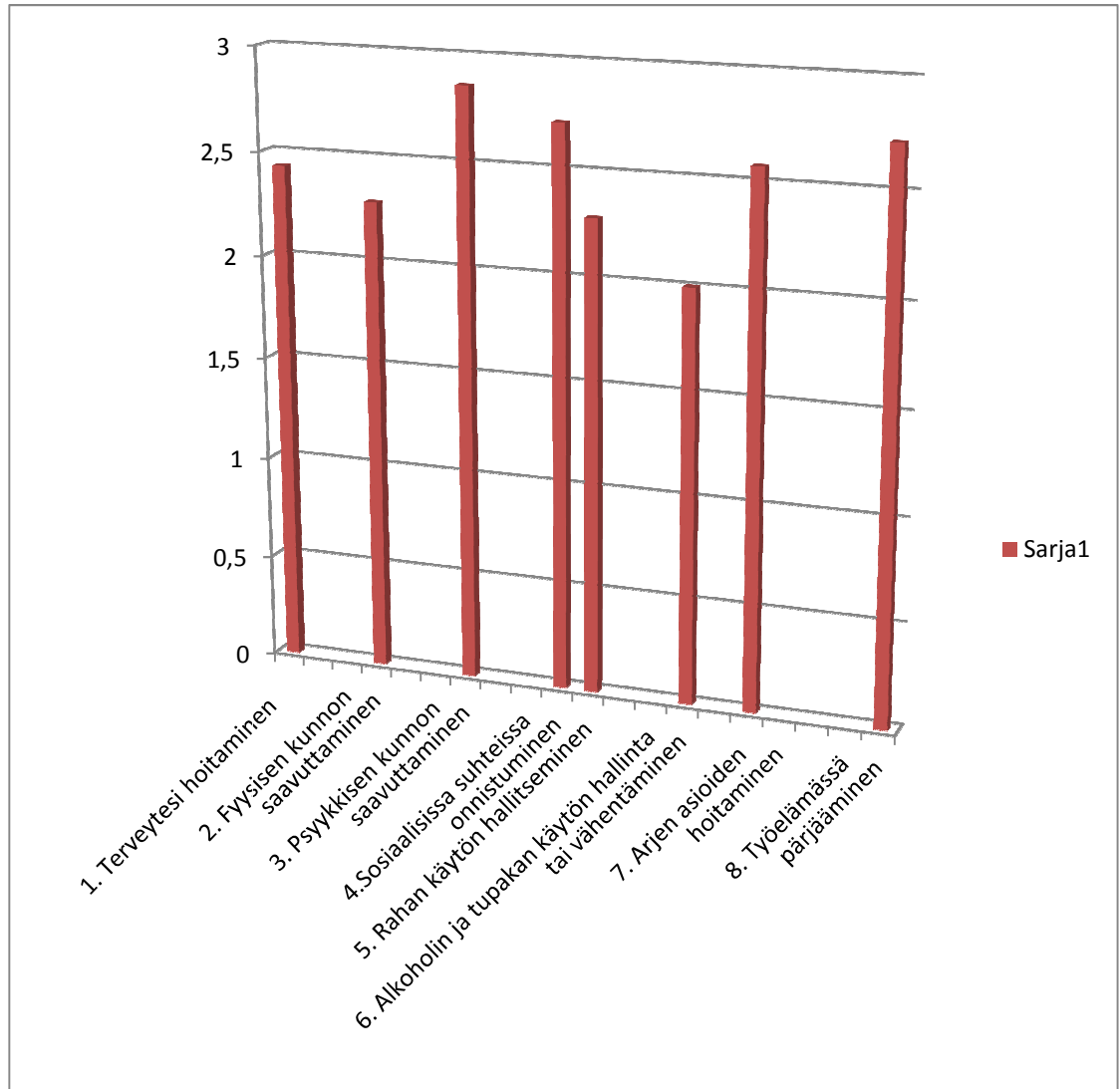
Alkoholin ja tupakan käytön hallinnan tai vähentämisen tärkeyttä pidettiin vähäisempänä. Viisi vastaajista oli sitä mieltä, että se on jossain määrin tärkeää. Yksi vastaajista koki sen olevan vain vähän tärkeää. Yhden vastaajan mielestä alkoholin ja tupakan käytön hallinta tai vähentäminen oli hyvin tärkeää.

Arjen asioiden hoitaminen koettiin olevan tärkeämpää. Vastausten keskiarvoksi tuli 2,6. Vastaajista neljä koki arjen asioiden hallitsemisen hyvin tärkeänä ja kolme piti arjen asioiden hallitsemista jossain määrin tärkeänä.

Myös työelämässä pärjääminen koettiin tärkeäksi. Viisi vastaajista koki pärjäämisen hyvin tärkeäksi ja kaksi jossain määrin tärkeäksi.

Yhteenvedona kysymykseen missä nuoret pitivät onnistumisen tärkeänä, voidaan osoittaa, että psyykkisen kunnon saavuttamista pidettiin kaikkein tärkeimpänä asiana (keskiarvo 2,8). Lisäksi onnistuminen sosiaalisissa suhteissa oli tärkeää (2,7). Myös arjen asioiden hoitamista ja työelämässä pärjäämistä pidettiin tärkeänä. Molemmissa keskiarvoksi tuli myös (2,7). Seuraavaksi tärkeimpänä onnistuminen koettiin terveyden hoitamisessa (2,4) ja rahan käytön hallitsemisessa (2,3). Fyysisen kunnon hoitamisessa onnistumista piti tärkeimpänä (2,2) nuorista. Alkoholin ja tupakan

käytön hallitsemista sekä mahdollisesti vähentämistä ei pidetty niin tärkeänä. Keskiarvoksi tuli 2,0. Kuvassa 5. nähdään keskiarvot onnistumisen tärkeydestä.

KUVA 5. Onnistumisen tärkeys nuorelle itsetunnon rakentumiseen vaikuttavissa asioissa

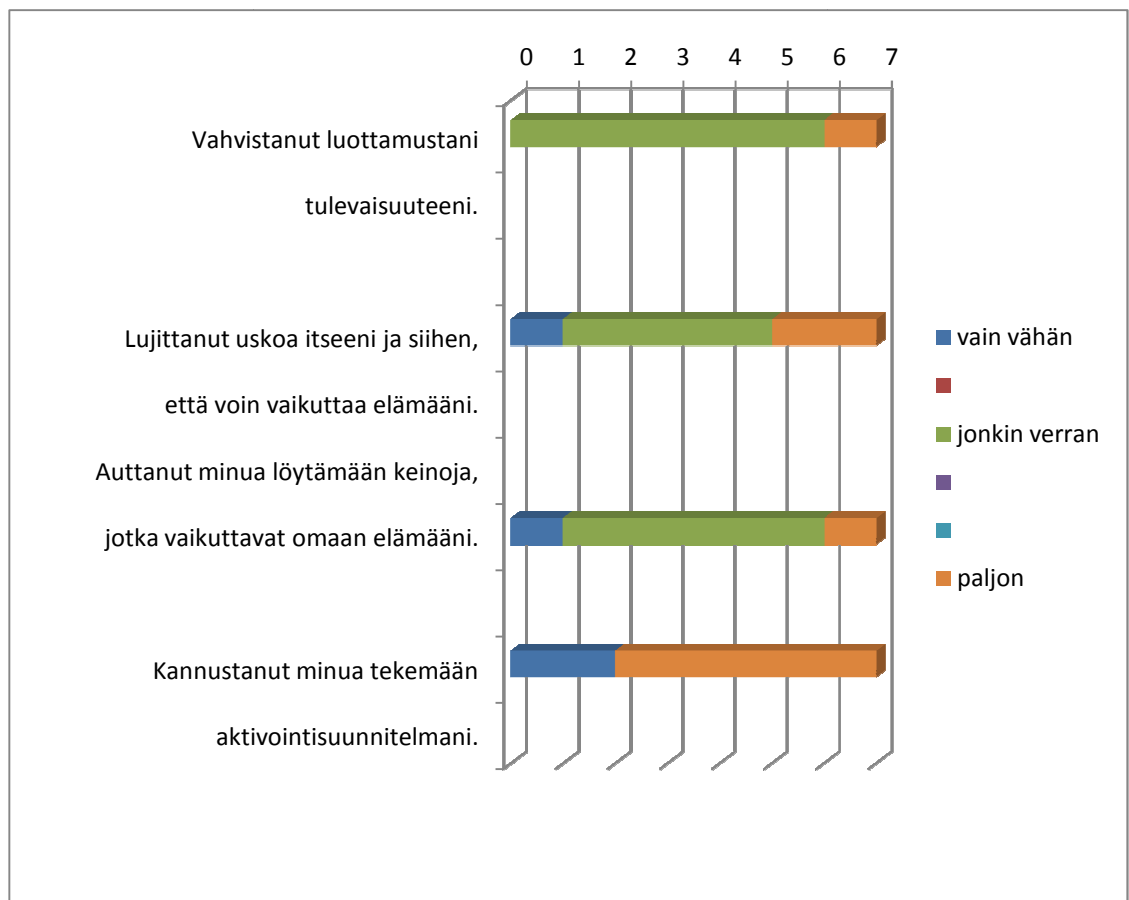
7.4 Henkilökunnan tuki hallinnan tunteen rakentumisessa

Nuorilta kysyttiin, miten he kokivat Väylän henkilökunnan tukeneen heitä itsetuntoon liittyvissä asioissa. Ensimmäisenä kysyttiin, oliko henkilökunta vahvistanut nuoren luottamusta tulevaisuuteen. Lähes kaikki vastaajista oli sitä mieltä, että henkilökunta

oli vahvistanut nuoren luottamusta tulevaisuuteen jossain määrin. Yhden vastaajan mukaan luottamusta tulevaisuuteen oli vahvistettu paljon.

Seuraavaksi kysyttiin, oliko Väylän henkilökunta lujittanut uskoa siihen, että nuori voi itse vaikuttaa elämäänsä. Keskiarvoksi tuli 2,1. Neljä vastaajista vastasi jossain määrin ja kahden mukaan Väylän Henkilökunta oli lujittanut uskoa vaikuttamisen mahdollisuuksiin paljon. Yhden vastaajan mukaan uskoa oli lujitettu vain vähän. Kuvassa 6. on havainnointu miten he kokivat henkilökunnan tukeneen heitä itsetuntoon liittyvissä asioissa.

KUVA 6. Hallinnan tunteen rakentumiseen liittyvä tuki

Nuorilta kysyttiin myös oliko Väylä auttanut löytämään keinoja, jotka vaikuttavat nuoren elämään. Viisi vastaajista oli kokenut, että keinoja oli autettu löytämään jossain määrin. Yksi vastaajista koki, että keinoja oli autettu löytämään vain vähän ja yhden vastaajan mukaan keinoja oli autettu löytämään paljon. Viisi vastaajista oli

saanut aktivointisuunnitelman tekemiseen kannustusta Väylän henkilökunnalta paljon. Toisaalta taas kaksi nuorista koki saaneensa kannustusta vain vähän.

7.5 Väylän toiminnan tuki koulutukseen ja työnhakuun liittyvissä asioissa

Väylän toimintaa pyrittiin selvittää kysymällä, oliko Väylän henkilökunta tukenut nuorta koulutukseen ja työnhakuun liittyvissä asioissa. Kuvassa 7. nähdään nuorten mielipide Väylän tuesta koulutukseen ja työnhakuun liittyvissä asioissa. Viisi nuorista vastasi saaneensa tukea työnhakuun ja koulutukseen liittyvissä asioissa paljon. Kaksi vastasi saaneensa tukea jossain määrin. Keskiarvoksi tuli 2,7. Nuorilta kysyttiin myös, oliko henkilökunta havainnut missä asioissa nuori oli onnistunut ja oliko henkilökunta tukenut nuorta jaksamaan edelleen. Keskiarvo vastaajien kesken oli 2,1. Nuorista neljä koki, että henkilökunta oli havainnut, missä asioissa nuori oli onnistunut ja tukenut jaksamaan edelleen jossain määrin. Paljon tukea tunsivat saavansa kaksi nuorista. Yksi vastaajista koki henkilökunnan havainneen onnistumista vain vähän.

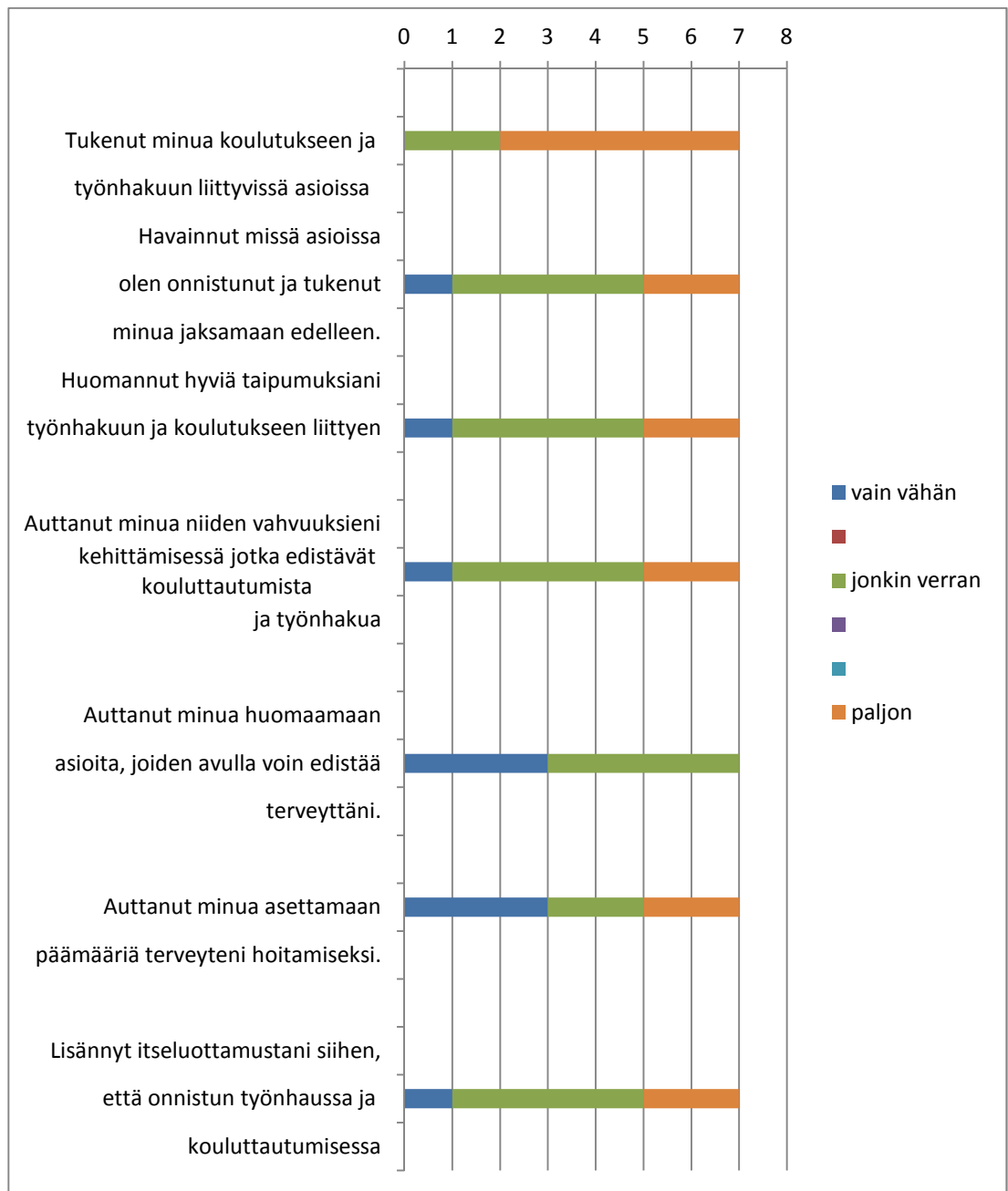
Seuraavaksi nuorilta kysyttiin oliko Väylän henkilökunta huomannut nuoren hyviä taipumuksia työnhakuun ja koulutukseen liittyen. Neljän vastaajan mielestä henkilökunta oli huomannut nuoren hyviä taipumuksia jossain määrin. Kaksi vastaajista koki Väylän huomioineen heidän hyviä taipumuksia paljon ja yksi vain vähän. Keskiarvoksi saatiin 2,1.

Nuorilta kysyttiin myös oliko, Väylän henkilökunta auttanut nuorta niiden vahvuuksien kehittämisessä jotka edistävät kouluttautumista ja työnhakua. Neljä vastaajista koki Väylän henkilökunnan auttaneen nuoria niiden vahvuuksien kehittämisessä jotka edistävät kouluttautumista ja työnhakua jossain määrin. Kaksi vastaajan koki saaneensa apua paljon ja yksi vastaajista vain vähän.

Seuraavaksi nuorilta kysyttiin, oliko Väylän henkilökunta auttanut nuorta huomaamaan asioita, joiden avulla nuori voi edistää terveyttään. Vastausten keskiarvoksi tuli 1,6. Nähtävissä oli, että terveyden edistäminen oli jäänyt vähemmälle huomiolle. Jossain määrin huomiota terveyden edistämiseen oli kiinnitetty viiden vastaajan mielestä. Vastaajista kolme oli sitä mieltä, että Väylän henkilökunta oli auttanut nuorta huomaamaan asioita, joiden avulla voi edistää terveyttään vain vähän.

Kysyttiin myös, oliko henkilökunta auttanut asettamaan päämääriä nuoren terveyden hoitamiseksi. Tulokseksi tuli samansuuntainen tulos eli keskiarvoksi 1,9. Kolmen vastaajan mukaan henkilökunta oli auttanut nuorta asettamaan päämääriä terveyden hoitamiseksi vain vähän. Kahden vastaajan mielestä henkilökunta oli auttanut asettamaan päämääriä jossain määrin ja kaksi vastaajista koki saaneensa apua päämäärien asettamiseen paljon.

Nuoret vastasivat myös kysymykseen oliko Väylän henkilökunta lisännyt nuoren luottamusta siihen, että nuori onnistuu työnhaussa ja kouluttautumisessa. Vastausten keskiarvoksi tuli 2,1. Neljän vastaajan mielestä Väylä on lisännyt nuoren itseluottamusta koulutukseen ja työnhakuun jossain määrin. Kaksi vastaajista koki saaneensa itseluottamusta Väylän henkilökunnalta paljon. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että henkilökunta oli vahvistanut nuoren itseluottamusta siihen, että nuori onnistuu työnhaussa ja kouluttautumisessa vain vähän.

KUVA 7. Henkilökunnan tuki koulutukseen ja työnhakuun liittyvissä asioissa nuorten arvioimana

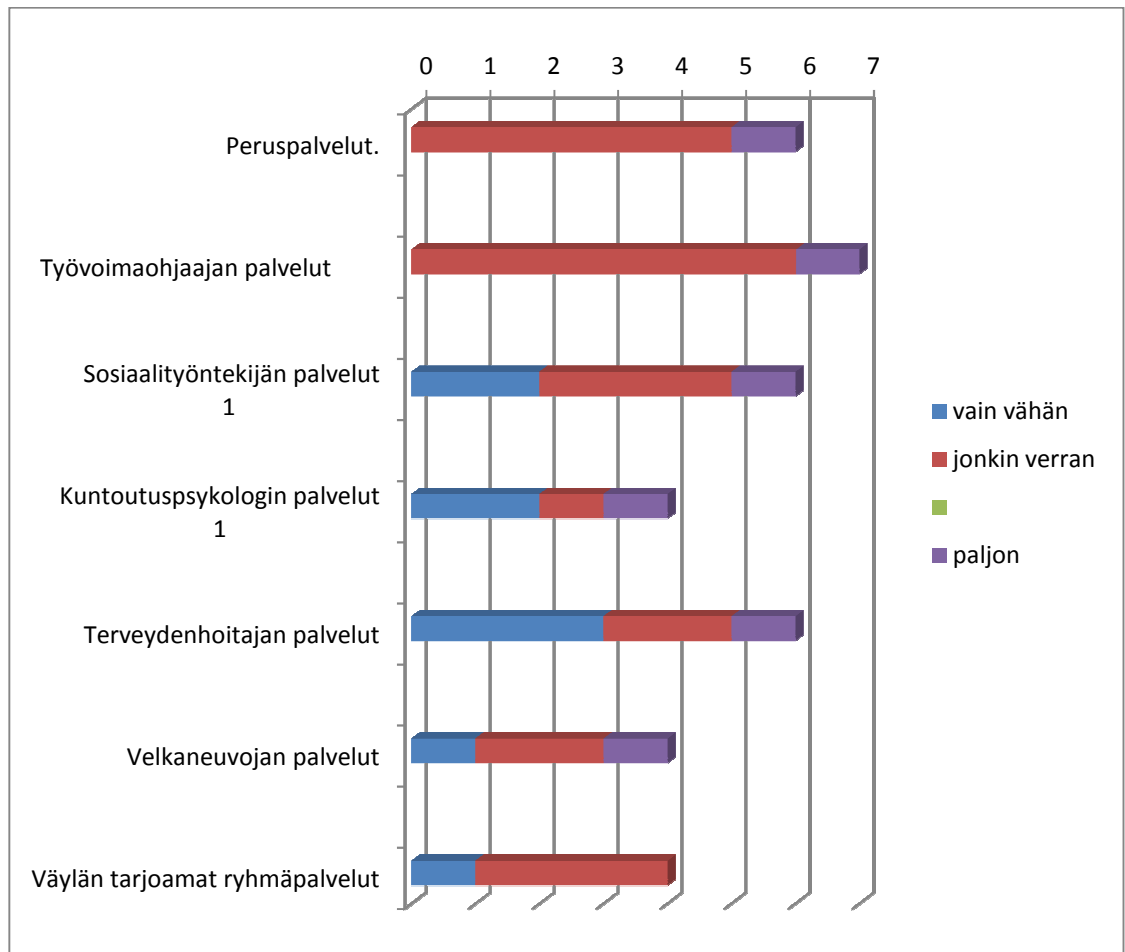
Viimeisenä nuoria pyydettiin arvioimaan, mikä Väylän tarjoama palvelu oli auttanut heitä kohottamaan itsetuntoa. Kysymyksen edetessä ilmeni, että osa vastaajista ei käyttänyt kaikkia Väylän palveluita. Yksi vastaajista ei tiennyt kaikista Väylän tarjoamista palveluista.

”Välttämättä ei osaa pyytää kaikkea apua, kun ei tiedä mitä apua on”

Neljä vastaajista käytti kaikkia palveluita. Peruspalveluita käytti kuusi vastaajaa. Nuorien mukaan peruspalvelut auttoivat kohentamaan itsetuntoa jossain määrin viiden vastaajan mukaan. Yhden vastaajan mielestä apua itsetunnon kohoamiseen sai peruspalveluilta paljon. Työvoimaohjaajan palveluita käyttivät kaikki nuoret. Kuuden vastaajan mukaan työvoimaohjaajan palvelut auttoivat kohottamaan itsetuntoa jossain määrin. Yksi vastaajista koki saaneensa apua paljon. Sosiaalityöntekijän palveluita käytti kuusi nuorta. Heistä kaksi tunti saavansa tukea itsetunnon kohottamiseksi vain vähän, kahden nuoren mukaan jossain määrin. Yksi vastaajista koki saaneensa tukea itsetunnon kohottamiseksi paljon.

Seuraavaksi nuorilta kysyttiin kuntoutuspsykologin palveluiden vaikutusta itsetunnon kohottamiseksi. Kolme nuorista ei käyttänyt palveluita. Kahden vastaajan mielestä apua itsetunnon kohottamiseksi oli saanut vain vähän. Yksi vastaajista koki saaneensa jossain määrin apua ja yksi koki saaneensa apua paljon. Terveystieteiden palveluita käytti kuusi vastaajista. Heistä kolme koki saaneensa apua itsetunnon kohottamiseksi vain vähän. Kaksi nuorista koki saaneensa apua jossain määrin ja yksi vastaajista koki terveydenhoitajan palveluiden auttaneen itsetunnon kohottamisessa paljon. Velkaneuvojan palveluita käytti neljä vastaajista. Heistä yksi koki saaneensa apua vain vähän. Kahden mukaan apua itsetunnon tulemiseen oli saanut jossain määrin. Yksi nuorista sai apua velkaneuvojen palveluista itsetunnon kohottamiseksi paljon. Viimeisenä kysyttiin Väylän tarjoamien ryhmäpalveluiden apua itsetunnon tukemisessa. Neljä nuorista käytti ryhmäpalveluita. Heistä kolmen mukaan ryhmäpalvelut auttoivat kohottamaan itsetuntoa jossain määrin. Yksi vastaajista koki saaneensa apua vain vähän.

Nuorille annettiin myös mahdollisuus kertoa vapaasti, millaista tukea he olisivat halunneet Väylän palveluista. Ainoastaan yksi vastaaja vastasi kysymykseen. Kuvassa 8. ovat Väylän tarjoamat palvelut itsetunnon tukemisessa nuorten arvioimana havainnoitu.

KUVA 8. Väylän tarjoamat palvelut itsetunnon tukemisessa nuorten arvioimana

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISET KYSYMYKSET

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteutumisesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia eri vaiheita. Aineiston tuottamisen olosuhteet olisi kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti. Esimerkiksi haastattelu- ja havainnointitutkimuksissa kerrotaan olosuhteista ja paikoista, joissa

aineistot kerättiin. Samoin kerrotaan haastatteluihin käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat haastattelussa ja myös tutkijan oma arviointi tilanteesta (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 227.) Tässä tutkimuksessa luotettavuutta lisää haastattelupaikan valinta. Työttömiä nuoria haastateltiin heidän asioidessaan Väylän toimitiloissa. Osa tutkimukseen osallistuneista saapui haastatteluun kutsuttuina puhelinyhteydenoton jälkeen. Kutsu lähetettiin 20:lle Haminalaiselle työttömälle nuorelle. Kaikki tutkimukseen osallistuneet ovat siis luottavasti työttömiä. Kyselylomake esitettiin. Esitestauksen perusteella haastattelu lomaketta supistettiin ja lomakkeen kysymyksiä rajattiin juuri nuoren itsetunnon tukemista mittaavaksi. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista. Nuorille kerrottiin, ettei heidän henkilöllisyytensä tule esille missään tutkimuksen vaiheessa. Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös haastattelutilanne. Vastaajat haastateltiin suljetussa rauhallisessa tilassa, nuorelle tutussa ympäristössä, Väylän toimitiloissa. Haastattelutilanne oli rauhallinen ja nuoren toiveita kunnioittava. Haastateltava ja haastattelija istuivat vastakkain pöydän molemmin puolin, jolloin molemmat osapuolet pystyivät näkemään toistensa ilmeet, mikä on palautteen kannalta tärkeää (Hirsijärvi & Hurme, 2010, 90). Haastattelun laatua voi heikentää haastattelijan kokemattomuus haastattelutilanteessa sekä nuorelle yllättäen tullut pyyntö haastatteluun osallistumisesta.

9 POHDINTA

Työvoimatoimiston henkilökunnalla on merkittävä rooli työttömän nuoren itsetunnon tukemisessa. Haastattelussa ilmeni, että kaikki nuoret käyttivät työvoimaohjaajan tarjoamia palveluita. Haastateltavat nuoret kokivat, että heitä kunnioitettiin ja heidän mielipidettään arvostettiin. Nuorten mielestä he saivat myös henkilökunnalta tukea työnhakuun ja koulutukseen liittyvissä asioissa. Nuoret kokivat myös, että Väylän henkilökunta oli kiinnostunut nuorista ja heidän ajatuksistaan. Väylän tarjoamat ryhmäpalvelut ja velkaneuvojan palvelut sekä kuntoutus psykologin palvelut olivat haastateltavien joukossa vähäisemmin käytetyt palvelut. Palveluita käytti nuorista neljä. Sen sijaan peruspalveluita nuorista käytti kuusi vastaajaa. Sen vuoksi itsetunnon tukeminen korostuu peruspalveluiden sekä työvoimaohjaajanpiirissä olevan nuoren työttömän kohdalla. Onnistumista psyykkisen kunnon saavuttamisessa nuoret pitivät

kaikkein tärkeimpänä. Hyvä psyykkinen kunto vahvistaa itsetuntoa. Myös Pirskasen työssä koululaisen itsetunnon tukeminen kouluterveydenhoitajan työssä kävi ilmi, että myönteinen itsetunto on voimavara, joka ennaltaehkäisee masennusta ja lievittää jo olemassa olevaa masennusta. Mielialamittarin avulla vähintään lieväasteista masennusta kärsivät nuoret kokivat pätevyyden, hallinnan, eettisen hyväksyttävyyden ja sosiaalisen selviytymisen tukemisen hieman puutteellisemmaksi kuin masentumattomat nuoret.

Tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää Väylän työvoimapalvelukeskuksessa nuorten työttömien asioidessa vastaanotolla. Tuloksesta selviää, mitä palveluita nuoret useimmin käyttävät, joten itsetunnon tukemisen merkitys korostuu niissä palveluissa.

LÄHTEET

Farrand, L.L & Cox C. L. 1993. Determinants of Positive Health In Middle Childhood. *Nursing Research* 42 (4), 208 – 213.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Tummavuoren kirjapaino: Tammi

Hirsijärvi S. & Hurme H. 2010. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelujen teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino

Hoitotiede 2, 2001

Hopia H., Heino-Tolonen T., Paavilainen E. & Åstedt-Kurki P. Laadullinen toimintatutkimus perhehoitotyön kehittämisen keinona lastenosastolla. *Hoitotiede* 16 no 4/04

<http://www.finlex.fi/fi/>

Keltikangas-Järvinen L., 1994. Hyvä itsetunto. WSOY

Kiikkala E. 2004. Työtön tilastollisena kategoriana. Helsingin yliopisto.

Kotka-Haminan seudun työvoiman palvelukeskus Väylä, toimintakertomus 2010.

Laurila I. 2010. Itsetunnon yhteys attribuointiin koululaisten onnistumis - ja epäonnistumistilanteissa. Pro gradu-tutkielma. Turun yliopisto.

Mayberry W.1990. Self-esteem in children. Considerations for Measurement and Intervention. *American Journal of Occupational Therapy*. 44(8):729 - 734.

Mull S.S. 1991 The Role of the Health Educator in Development of Self-Esteem. *Journal of Health Education* 22 (6), 349 - 352

Ojanen M. 1994. Mikä minä on? Minän rakenne, kehitys, häiriöt ja eheytyminen. Tampere: Kirjatoimi.

Paunonen M. & Vehviläinen-Julkunen K. 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY

Pirskanen M. 1998. Nuorten itsetunnon tukeminen kouluterveydenhoitajan työssä. Opinnäyte. Kuopion yliopisto.

Rajalahti E. 1999. Nuoren työttömän terveys ja itsestä huolenpito. Tutkielma. Kuopion yliopisto.

Salmivalli C. 1997. Psykologia 32 (2,) 93 - 98. Mitä itsetuntomittarit mittaavat?

Santamäki-Vuori T. & Sauramo P. 1993. Lama ja nuoriso työttömyys. Työministeriön työpoliittinen tutkimus nro 45. Helsinki.

Seppänen J. 1998. Työttömyyden yhteydessä koettujen hyvinvointivajeiden hallintakeinot ja työllistymistä vaikeuttavat tekijät nuorilla. Pro gradu -tutkielma Kuopion yliopisto.

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2002 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Vuorinen R. 1997. Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY.

Willoughby C., King G., & Polatajko H., 1996 A. Thepapeutist`s Guide to Childrent`s Self-Esteem. American Journal of Occupational Theraphy 50 (2) 124 – 132.

Liite 1
Suostumus

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

1. 6. 2011

Annan suostumukseni haastatteluun, joka liittyy Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajaksi opiskelevan Minna Takalan opinnäytetyöhön. Opinnäytetyö on Työttömien nuorten ja nuorten aikuisten hyvää oloa lisäävät tekijät nuorten arvioimana. Opinnäytetyössä keskitytään itsetuntoa tukeviin tekijöihin nuoren aikuisen arjessa. Työ tehdään Haminan työvoimapalvelu Väylän käyttöön ja tarkoitus on saada tietoa, mitkä tekijät edistävät Haminan alueen nuorien elämänhallintaa ja hyvinvointia.

Päivämäärä

Allekirjoitus

Liite 2
Saatekirje

Saatekirje

16.5.2011

HYVÄ VÄYLÄN ASIAKAS

Olen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa opiskeleva sairaanhoitaja ja päivitän sairaanhoitajan tutkintoani ammattikorkeakoulututkinnoksi. Tutkintooni sisältyy päättötyö, joka on osa Kymenlaaksossa käynnistettyä Voi hyvin nuori – tutkimus ja kehittämishanketta.

Hankkeen tarkoitus on parantaa Haminan alueen nuorten aikuisten elämänhallintaa ja hyvinvointia. Kehittämistyöni liittyy hankkeen osatavoitteeseen terveyden edistäminen ja tarkoitus on selvittää tekijöitä, jotka tukevat nuoren aikuisen hyvää oloa, itsetuntoa ja jaksamista. Tässä työssä keskitytään itsetuntoa tukeviin tekijöihin arjessa.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tiedonkeruu toteutetaan haastattelulla. Henkilöllisyytesi ei tule missään tutkimuksen vaiheessa esille. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti, eivätkä vastaajien tunnistamisen mahdollistavat tiedot välity vastauksen mukana. Aikaa haastatteluun menee sinulta noin 30 - 45 minuuttia ja haastattelu suoritetaan Haminan työvoimapalvelukeskus Väylän toimipisteessä 1.6.2011. Haastattelijä ottaa sinuun yhteyttä puhelimitse pian kirjeen saatuasi ja sopii haastatteluajan.

Pyydän sinua ystävällisesti osallistumaan tutkimukseen. Valmiista työstä saatu tieto hyödynnetään Väylän nuorten aikuisten työvoimapalvelujen kehittämisessä.

Yhteistyöstäsi kiittäen

Minna Takala

Sairaanhoitaja, sairaanhoitaja AMK opiskelija

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Liite 3

Kyselylomake

Taustatietoja

1. Sukupuoli

 mies nainen

2. Pohjakoulutus

 peruskoulu ammattioppilaitos / vastaava lukio muu, mikä?

3. Keitä kuuluu

perheeseesi? _____

4. Minkä verran aikaa olet ollut

työttömänä? _____

5. Minkä verran aikaa olet ollut Väylän asiakkaana? _____

Itsetuntoon vaikuttaa kokemus kuinka tärkeitä ja arvostettuja tunnetta olevamme muille ihmisille.

Arvioi onko Väylän henkilökunta halunnut aidosti sinun parastasi?

Rengasta mielipidettäsi parhaiten vastaava vaihtoehto tai kirjoita vastauksesi sille varattuun tilaan

Henkilökunta on	vain vähän	jossain määrin	paljon

---

6. Osoittanut olevansa kiinnostunut

minusta tai ajatuksistani.	1	2	3

7. Arvostanut minua omana itsenäni	1	2	3

8. Kysynyt mielipidettäni työnhakuun

liittyvästä asiasta ja arvostanut sitä.	1	2	3

9. Ottanut todesta huoleni

työllisyyteeni liittyen.	1	2	3

10. Osoittanut kunnioitusta

minua kohtaan.	1	2	3

Onnistumisen tunne meille tärkeissä asioissa lisää tunnetta kuinka hyvä olen.

Missä asioissa onnistuminen on sinulle tärkeää?

	vain vähän tärkeää	jossain määrin tärkeää	hyvin tärkeää

---

11. Terveytesi hoitaminen	1	2	3

12. Fyysisen kunnon saavuttaminen	1	2	3

13. Psykkisen kunnon saavuttaminen	1	2	3

14. Sosiaalisissa suhteissa onnistuminen	1	2	3

15. Rahan käytön hallitseminen	1	2	3

16. Alkoholin ja tupakan käytön hallinta 1 tai vähentäminen	2	3	
17. Arjen asioiden hoitaminen	1	2	3
18. Työelämässä pärjääminen	1	2	3

Itsetuntoon vaikuttaa se kuinka hyvin pystymme hallitsemaan tilanteita jotka vaikuttavat elämäämme.

Miten koet Väylän henkilökunnan tukeneen sinua seuraavissa asioissa?

vain vähän   jossain määrin   paljon

Henkilökunta on

---

19. Vahvistanut luottamustani

tulevaisuuteeni.   1   2   3

20. Lujittanut uskoa itseeni ja siihen,

että voin vaikuttaa elämääni.   1   2   3

21. Auttanut minua löytämään keinoja,

jotka vaikuttavat omaan elämääni.   1   2   3

22. Kannustanut minua tekemään

aktivointisuunnitelmani.	1	2	3

Arvioi Väylän toimintaa

Onko Väylän henkilökunta tukennut sinua koulutukseen ja työnhakuun liittyvissä asioissa?

vain vähän

jossain määrin

paljon

Henkilökunta on

---

23. Tukenut minua koulutukseen ja työnhakuun liittyvissä asioissa

1

2

3

24. Havainnut missä asioissa olen onnistunut ja tukenut minua jaksamaan edelleen.

1

2

3

25. Huomannut hyviä taipumuksiani työnhakuun ja koulutukseen liittyen

1

2

3

26. Auttanut minua niiden vahvuuksieni kehittämisessä jotka edistävät kouluttautumista ja työnhakua

1

2

3

27. Auttanut minua huomaamaan asioita, joiden avulla voin edistää terveyttäni.

1

2

3

28. Auttanut minua asettamaan päämääriä terveyteni hoitamiseksi.

1

2

3

29. Lisännyt itseluottamustani siihen, että onnistun työnhaussa ja kouluttautumisessa	1	2	3

Arvioi mitkä Väylän palvelut ovat auttaneet sinua kohentamaan itsetuntoasi.

	vain vähän	jossain määrin	paljon
30. Peruspalvelut.	1	2	3
31. Työvoimaohjaajan palvelut	1	2	3
32. Sosiaalityöntekijän palvelut	1	2	3
33. Kuntoutuspsykologin palvelut	1	2	3
34. Terveystieteiden palvelut	1	2	3
35. Velkaneuvojan palvelut	1	2	3
36. Väylän tarjoamat ryhmäpalvelut	1	2	3

37. Kirjoita vapaasti millaista tukea haluaisit?

Kiitos !

